

נוהל תמיכה בשימור קרקע - עיבוד משמר - 2019

משרד החקלאות ופיתוח הכפר האגף לשימור קרקע וניקוז מודיע על האפשרות לקבלת תמיכה של האגף בפעולות לשימור קרקע וניקוז בשימור קרקע - עיבוד משמר בכפוף לקיומו של תקציב ייעודי לנושא, ובהתאם להוראות תכ"מ 6.2.1

תוכן עניינים

3	רקע לתמיכה ומטרתה	1
3	הגדרות	2
4	תקציב	3
4	ועדת תמיכות	4
5	תקופת הפעילות שעליה חל הנוהל	5
5	הגורמים הזכאים להגיש בקשות תמיכה	6
5	תנאי הסף לזכאות לתמיכה	7
7	אמות מידה לבחינת בקשות	8
9	בקשה לתמיכה	9
10	הוצאת התחייבות כספית	10
10	תשלום התמיכה	11
11	מעקב ובקרה	12
11	הקטנת תמיכה או ביטולה	13

1. רקע לתמיכה ומטרות

האגף לשימור קרקע וניקוז אמון על שימור משאבי סביבה שהם אבן יסוד בייצור החקלאי-משאב הקרקע ומשאב המים. על מנת לשמור על משאבים ציבוריים אלה, האגף מציע מספר מסלולים של תמיכה ישירה בחקלאים, אשר יבצעו פעולות אשר ייטיבו עם משאבי הקרקע, המים והסביבה. עיבוד קרקע מושכל, בהתאם ליעוד התואם את סוג הקרקע ומגבלות השטח, יבטיח שימור משאב חשוב זה גם לדורות הבאים. עיבוד חקלאי בר קיימא הנו בעל פוטנציאל מיתון אירועי קיצון ואף מהווה חלק מסל הכלים הייעודי לריסון תופעת שינוי האקלים.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר, האגף לשימור קרקע וניקוז, מודיע לציבור החקלאים על תמיכה בגין **עיבוד משמר** - ממשק ייעודי לשימור קרקע בשטחי עיבוד חקלאי.

תמיכה זו מתחלקת לארבע ממשקים שונים:

א. גידולי שדה - בעל.

ב. גידולי שדה – שלחין.

ג. מטעי נשירים.

ד. מטעי חוחובה.

2. הגדרות

"המשרד" – משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

"המחוז" – מחוז המשרד אליו משתייך המשק החקלאי.

"האגף" – האגף לשימור קרקע וניקוז במשרד החקלאות.

"גידול בעל" – צורת גידול חקלאית המבוססת על השקייתם של הגידולים החקלאיים במשקעים טבעיים בלבד.

"גידול שלחין" - צורת גידול חקלאית המבוססת על השקייתם של הגידולים החקלאיים בשיטות השקיה שונות.

"מטע נשירים" – מטע של אחד או יותר מהמינים הבאים: תפוח, אגס, גלעיניים (אפרסק, נקטרינה ומשמש), שקד, כרם ורימון.

"מטעי חוחובה" - שיח ממין החוחובה

"עיבוד משמר" – ממשק ייעודי לחקלאות משמרת קרקע המונעת את דלדולה ועונה על תנאי נוהל זה.

"חיפוי צמחי מלא" - חיפוי צמחי חי בינות השורות וחיפוי חי או מת בשורה (ברוחב- עד 1 מטר מכל צד) ..

"עייבוד משמר במטע חוהבה" – איסוף הפרי לרשתות המונחות על הקרקע, וקיום ממשק כיסוי צמחי בינות השורות.

3. תקציב

היקף התקציב הצפוי לצורך תמיכה זו הוא כ-2.8 מלש"ח מסך תקציב התמיכות הכולל בשימור קרקע.

ועדת התמיכות, כהגדרתה בסעיף 4 לנוהל זה להלן, רשאית להעביר סכום זה או חלקו, לאחד או יותר מסעיפי התקציב של נהלי התמיכה בשימור קרקע – פעולות ואמצעים, תחזוקת מערכות שימור קרקע ותכנון כולל וסקרים – הכל על פי החלטת הוועדה ובהתאם לנימוקים שיפורטו.

4. ועדת תמיכות

א. הרכב ועדת התמיכות (להלן - הוועדה) הוא:

1. סמנכ"ל בכיר לתשתיות או מי שהוסמך על ידו – הוא היו"ר.
2. חשב המשרד או נציגו.
3. היועץ המשפטי של המשרד או נציגו.

אל דיוני ועדת התמיכות יוזמנו גם: סגן מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז, מנהל תחום שימור קרקע ותכנון פיזי ונציג המחוז.

ב. הוועדה תדון בכל הבקשות אשר נדונו ודורגו בוועדת השיפוט כהגדרתה להלן, ועמדו בתנאים לפי סעיפים 5 עד 7 לנוהל זה.

ג. הוועדה תקבע, לגבי כל מבקש, האם הוא זכאי לתמיכה לפי נוהל זה ואת סך התמיכה שלה הוא זכאי.

ד. החלטות הוועדה יינתנו בכתב, ישקפו את עיקרי הדיונים, ינומקו ויחתמו על ידי כל חברי הוועדה.

ה. יובהר, כי בקשות שיוגשו לפי נוהל זה ותמצאנה זכאיות לתמיכה, לא יהיו זכאיות לקבלת תמיכה לפי נוהל שימור קרקע אחר באותה שנה.

ועדת שיפוט

א. הרכב ועדת השיפוט הוא:

1. מרכז תא שימור קרקע – יו"ר.
2. מתכנן שימור קרקע במחוז שבתחומו הוגשה הבקשה.

3. סגן מנהל האגף או מנהל תחום שימור קרקע ותכנון פיזי.
4. נציג רשות הניקוז שבתחומה הוגשה הבקשה.
- ב. ועדת השיפוט תדון בתוכניות שכוללות מסמכים כמפורט בנספחים 7,8,9 ואשר יוגשו למחוזות המשרד, עד ליום 28 בפברואר 2019 (כולל).
- ג. ועדת השיפוט תדרג את התוכניות לפי אמות המידה כמפורט בסעיף 8 לנוהל זה להלן.
- ד. החלטות וועדת השיפוט יינתנו בכתב, ישקפו את עיקרי הדיונים, ינומקו ויחתמו על ידי יו"ר הועדה.
- ה. החלטת הוועדה תוקלד במערכת "מעקב ובקרה" של האגף.
- ו. למען הסר ספק, אין לראות בדירוג התוכנית בוועדת השיפוט משום אישור בקשה או מתן התחייבות כספית.
- ז. יובהר, כי דירוג התוכניות על ידי ועדות השיפוט הוא בגדר המלצה לוועדת התמיכות ואין בשיקול דעתה כדי להחליף את שיקול דעת וועדת התמיכות.

5. תקופת הפעילות שעליה חל הנוהל

הנוהל יחול על עיבוד משמר שבוצע החל מיום אישור הבקשה בוועדת התמיכות (בלבד) ועד לתום תקופת ההתחייבות של המשרד.

6. הגורמים הזכאים להגיש בקשות תמיכה

יבחנו בקשות לתמיכה שיגישו אדם פרטי, שותפות, אגודה שיתופית, חברה בע"מ או רשות מקומית שהם בעלי זכויות עיבוד בקרקע חקלאית, למעט רשויות ניקוז ותאגידים סטטוטוריים.

7. תנאי הסף לזכאות לתמיכה

1. מבקש התמיכה מנהל ספרי חשבונות ורשומות לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים, תשל"ו – 1976.
2. מבקש התמיכה יעבד את שטחו החקלאי לפי עקרונות של עיבוד משמר, בהתאם למפורט בנספח 8 לנוהל.
3. מבקש התמיכה יקיים בקרקע החקלאית פעולות של עיבוד משמר, למשך 5 שנים רצופות ממועד אישור הבקשה.
4. מבקש בקשה המקיים ממשק משמר בנשירים לפני תקופת הנוהל לא רשאי להגיש בקשת תמיכה.

5. מבקש התמיכה הוכיח את זכויותיו בקרקע החקלאית אשר בשטחיה יבוצעו פעולות העיבוד המשמר, **באחת** הדרכים הבאות, לפי העניין:

1. **המבקש הוא מחזיק בקרקע** – באמצעות הצגת חוזה חכירה בתוקף מרשות מקרקעי ישראל, הרשום על שם מגיש הבקשה. ככל שמדובר בחקלאי בודד/פרטי ביישוב מתוכנן שהנו "חבר אגודה", ניתן להסתפק בטופס מס' 8 בתוכנית הפיתוח שכותרתו: "טופס בדיקת קרקע ומים לצורך בקשה להרחבה", על פיו מצהירה האגודה כי לרשות הנ"ל נחלת קרקע, בתוספת פירוט היקפיה. את הטופס ניתן להוריד באתר משרד החקלאות בכתובת www.moag.gov.il.

2. **המבקש אינו מחזיק בקרקע (לרבות חקלאים שהתאגדו כחברה בע"מ)** – באמצעות הצגת כל המסמכים הבאים: 1. היתר לשימוש חורג (בתוקף) שניתן מטעם הממונה על חוק ההתיישבות. 2. הסכם התקשרות בין המחזיק בקרקע החקלאית למגיש הבקשה. 3. אישור האגודה שניתן למחזיק בקרקע.

3. **המבקש הנו בעל קרקע פרטית** – באמצעות הצגת נסח טאבו עדכני. *אם הבעלות בקרקע משותפת למבקש ולאחרים, יציג המבקש כתב הסכמה, בחתימת כל הבעלים המשותפים, מאושר בידי עורך דין.

4. **המבקש הנו מחזיק בקרקע פרטית** – באמצעות הגשת כל המסמכים הבאים:
א. נסח טאבו עדכני.

ב. תצהיר שנוסחו מצורף כ"נספח 3" לנוהל זה, המפרט זכויות המחזיק בקרקע (הסכם בכתב, ירושה, צוואה, מכר, מתנה וכדו'), חתום כדין.

5. **המבקש הנו בעלים או מחזיק של קרקע המצויה באזור יהודה ושומרון ובקעת הירדן:**
באמצעות הצגת כל המסמכים הבאים:

א. **חוזה הרשאה** בין הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש (מנהל אזרחי) וההסתדרות הציונית העולמית (החטיבה להתיישבות לתקופה בת 49 שנים).

ב. **תצ"א** של השטח נשוא הבקשה.

ג. **חוזה הקצאת קרקע שבין ההסתדרות הציונית למגיש הבקשה; ביישוב מתוכנן** – במקום חוזה הקצאה ניתן להגיש פלט מחשב מהחטיבה להתיישבות.

6. **סכום מקסימאלי והיקף השטחים לבקשה בודדת בתוכנית לעיבוד משמר קרקע**

• בגידולי בעל - שטח העיבוד לא יעלה על 2,500 דונם.

• בגידולי שלחין - שטח העיבוד לא יעלה על 1,500 דונם.

• בגידול מטע נשירים - שטח העיבוד לא יעלה על 200 דונם.

• בגידול חוחובה - שטח העיבוד לא יעלה על 1,000 דונם.

7. החלקות נשואות הבקשה לא נתמכו (בפועל) בעיבוד משמר בעבר.

8. פרוט התמיכות המבוקשות לבקשה

9. ציון הסף הכולל שקיבלה הבקשה לא פחת מ- 70 נקודות, בהתאם לקריטריונים המפורטים בטבלה שבסעיף 8 שלהלן.

10. מילוי שאלון- סקר שימור קרקע בחלקות חקלאיות (נספח 12).

11. יובהר, כי בקשה שאינה עומדת באחד מתנאי הסף לעיל, תיפסל על הסף.

8. אמות מידה לבחינת בקשות

(א) וועדת השיפוט תדרג את הבקשות לתמיכה בהתאם לנוהל זה לפי הקריטריונים הבאים:

מס' הקריטריון	1	2	3	4	5
תיאור הקריטריון	חומרת הבעיה	תועלות מהפתרון המוצע	ממשק הגידול, שיטות ואמצעי השימור	מסמך אפיון קרקעות	חקלאים חדשים שטרם קיבלו תמיכה
ציון דירוג	עד 35 נקודות	עד 20 נקודות	עד 25 נקודות	עד 10 נקודות	עד 10 נקודות
	100 נקודות				

הנחיות לניקוז

(1) חומרת הבעיה (מקסימום 35 נקודות)

- שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה חמורה יקבל עד 35 נק'.
- שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה בינונית יקבל עד 25 נק'.
- שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה קלה יקבל עד 15 נק'.

- חומרת הבעיה בתוכניות העוסקות בשימור קרקע עילי תקבע לפי סקר קרקע ארצי 1:20,000 או מפת פוטנציאל סחיפה 2007 (או בהתאם להחלטות ועדת השיפוט באיזורים בהם אין סקר קרקע או הסקר אינו מעודכן).

- חומרת הבעיה בתוכניות המטפלות בעודפי רטיבות והמלחה תקבע לפי הקריטריונים המפורטים להלן:

- עומק מי התהום מפני הקרקע 0-1.0 מ' ו/או מוליכות (ES) יותר מ- 8 dS/m - בעיה חמורה.
- עומק מי התהום מפני הקרקע 1.0-2.0 מ' ו/או מוליכות (ES) משתנה בין 4-8 dS/m - בעיה בינונית.
- עומק מי תהום מפני הקרקע 2.0-3.0 מ' ו/או מוליכות (ES) הקטנה מ- 4 dS/m - בעיה קלה.

(2) תועלות מהפתרון המוצע (מקסימום 20 נקודות)

(2.1) בתוכניות לניקוז עילי - תיקבע מידת התועלת לפי מספר פרמטרים:

תועלות למשאב הקרקע - עד 10 נקודות

- התוכנית נותנת פתרון לשטחים במעלה אגן ההיקוות החקלאי.
- החקלאי מציג פתרון לקיטוע אורך המדרון צמצום נגר וסחף לחלקות במורד.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אגף שימור קרקע וניקוז

- צמצום סחיפה משטחית.
 - צמצום סחיפה ערוצית.
 - שיפור כמות חומר אורגני בקרקע.
- תועלות משאב המים – עד 5 נקודות
- הגברת חלחול המים לקרקע.
 - התוכנית כוללת אלמנטים של השהיה או פיזור נגר או הארכת קווי זרימה.
- תועלות משאבי סביבה אחרות – עד 5 נקודות
- התוכנית מטפלת בבעיה בתחום חלקות המשק ואינה מעבירה אותה למשק החקלאי השכן.
 - ביצוע התוכנית ישפר הגנה על נחלים או תשתיות.

(3) ממשק הגידול שיטות ואמצעי השימור (מקסימום 25 נקודות)

- שטחי גידולי שדה בעיבוד משמר - 25 נק'.
- מטעי נשירים בממשק חיפוי צמחי מלא - 25 נק'.
- מטעי חוחובה בממשק חיפוי צמחי מלא (בזריעה) ואיסוף על גבי רשתות - 25 נק'.
- מטעי חוחובה בממשק אי פליחה ואיסוף על גבי רשתות - 20 נק'.

(4) מסמך אפיון קרקעות (מקסימום 10 נקודות)

מירב הנקודות יינתנו לתוכנית הכללת מסמך אפיון קרקע על פי נספח 9.

(5) חקלאים חדשים שטרם קיבלו תמיכה יהיו זכאים ל 10 נקודות.

(ב) שיעור התמיכה מטעם המשרד :

התמיכה תינתן בחלוקה שנתית למשך 5 שנים, בהתאם למפורט להלן :

1. **בעיבוד משמר בגידול שלחין ובעל** - תינתן תמיכה בחלוקה שנתית למשך 5 שנים.
 - א. סך של 35 ₪ לשנה עבור כל דונם שבתוכנית.
 - ב. תמיכה נוספת בסך של 10 ₪ לשנה עבור כל דונם לתוכניות שמוגשות על ידי אגודות מושביות בשטח שאינו בעיבוד משותף, עבור ניהול משותף ותחזוקה בין החלקות בממשק שימור קרקע ומים.
2. **בעיבוד משמר מטעי נשירים בחיפוי צמחי מלא** - תינתן תמיכה בסך של עד 300 ₪ לדונם, כמפורט להלן :

2.1 במקרה של זריעה: התמיכה תינתן בשתי פעימות: 150 ₪ לדונם בתום השנה השנייה, 150 ₪ לדונם בתום השנה החמישית.

2.2 במקרה של השארת עשבייה טבעית 100 ₪ לדונם בתום השנה השנייה, 100 ₪ לדונם בתום השנה החמישית.

3. בעיבוד משמר של מטעי חוחובה - תינתן תמיכה בחלוקה שנתית למשך 5 שנים בסך של 75 ₪ לשנה עבור כל דונם.

9. בקשה לתמיכה

א) המבקש לקבל תמיכה לפי נוהל זה, יגיש את בקשתו על גבי טופס הבקשה וההתחייבות לעניין תמיכה בשימור קרקע (נספח מס' 1) מלא וחתום לפרטיו, למרכז תא שימור קרקע במחוזות משרד החקלאות באחת הכתובות הבאות:

המחוז	מרכז תא שמור קרקע וניקוז	כתובת	מס' טל'	דואר אלקטרוני
צפון	ניקולאי נזימוב	מ"א גליל עליון - קרית שמונה	04-6816100	nicolain@moag.gov.il
עמקים	אלה כהן-שוורץ	ת"ד 203 ד"ינ גלבע 18120	04-6489100	ellach@moag.gov.il
מרכז	אלכס פינגריש	רח' שמעוני 35 חדרה	04-6303411	alexfn@moag.gov.il
השפלה וההר	אבי שוורץ	דרך המכבים, הקריה החקלאית, ראשון לציון	03-9559965	avis@moag.gov.il
נגב	אלכס פרידזאיצ'יק	מרכז חקלאי גילת, 85282	08-9920999	alexp@moag.gov.il

ב) מבקש התמיכה יצרף לבקשה כל אחד מהמסמכים הבאים:

1. אישור בר תוקף על ניהול ספרי חשבונות ורשומות לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים, תשל"ו – 1976.
2. אישור לצורך ניכוי מס במקור, לפי תקנות מס הכנסה (אישור בדבר ניכוי במקור), התשמ"א – 1980.
3. מסמכים המוכיחים את זכויותיו של המבקש בקרקע, כמפורט בסעיף 7.4 לנוהל זה.
4. פרטי בנק ופרטי מורשי חתימה (נספח מס' 2 לנוהל).
5. פירוט של כל התמיכות שאושרו למבקש, בקשות לתמיכה שהגיש ושטרם אושרו לו או בקשות שבכוונתו להגיש למשרד ו/או למשרדי ממשלה אחרים, בכסף או בשווה כסף, בגין הפעילות שעבורה הוא מבקש את התמיכה לפי נוהל זה (נספח 3).

ג) וועדת התמיכות רשאית לדרוש ממבקש התמיכה מידע ומסמכים נוספים, כפי שתראה לנכון, לצורך הדיון בבקשה לתמיכה.

ד) תוכניות שתוגשנה למחוז לאחר ה-28 בפברואר 2019, לא תהיינה זכאיות לתמיכה לפי נוהל זה.

ה) מבקש רשאי להגיש רק תכנית אחת בכל מסלול בנוהל.

10. הוצאת התחייבות כספית

א) לאחר ובכפוף לאישור התמיכה בוועדת התמיכות, תצא התחייבות כספית, בגובה סכום התמיכה שאושרה בוועדת התמיכות, בחתימת מורשי החתימה של המשרד בהתאם לחוק נכסי המדינה, התשי"א – 1951.

ב) תוקף ההתחייבות יצוין על גביה. יובהר ויודגש כי ככלל, המשרד לא יאריך את ההתחייבויות מעבר למועד שצוין בהן. על מקבל התמיכה להשלים את ביצוע הפעילויות הנדרשות, לרבות הגשת כל המסמכים הנדרשים, עד למועד שיקבע בהחלטת הוועדה.

11. תשלום התמיכה

א) תמיכה שתאושר על ידי ועדת התמיכות תועבר לזכאי על ידי המשרד, בכפוף לבדיקה ואישור של הגורם המקצועי במשרד-תא שימור הקרקע במחוז כי מבקש התמיכה עמד בתוכנית שאושרה בהתאם להוראות התכ"ם והנחיות החשב הכללי ובכפוף להגשת בקשת תשלום כמפורט בנספח 6.

1. דוחות הביצוע יוגשו לתאי שימור הקרקע במחוזות. יש להגיש דרישה תשלום אחת עד חמש לכל בקשה. דרישת התשלום תוגש בחשבונית, מאושרת ע"י רו"ח ואישור ביצוע בחלקה על ידי עובד מחוז המשרד.

2. הזכאי לתמיכה ימסור למשרד חשבונית, הכוללת מע"מ כדין, לטובת המשרד והכל בהתאם להוראות התכ"ם והוראות כל דין.

3. התמיכה תועבר במישרין לחשבון הבנק של הזכאי (כאמור בכתב ההתחייבות).

4. התמיכה בתוכנית תיבדק מדי שנה. יערך סיור שנתי ע"י תא שימור הקרקע במחוז לאישור ביצוע, לפני עונת הזריעה (חודש אוקטובר בכל שנה).

5. כאמור, תשלום התמיכה יתבצע רק בתנאי של עמידה בתוכנית.

6. התשלום יבוצע בתוך 60 יום ממועד הגשת חשבונית בצירוף כל המסמכים הנדרשים על פי נוהל זה ואישורם ע"י המשרד.

12. מעקב ובקרה

א) המשרד או מי מטעמו יהיה רשאי לערוך ביקורת, בכל עת, גם לאחר תשלום כספי התמיכה, בדבר אמיתות הנתונים שנמסרו, מילוי התנאים למתן התמיכה ועל השימוש בתמיכה שנתן.

ב) לשם ביצוע הפיקוח רשאי המשרד או מי מטעמו לדרוש מהנתמך להגיש לו דיווחים כספיים ואחרים בקשר לשימוש בתמיכה ורשאי הוא לשלוח מבקר או מפקח מטעמו לבקר במשרדיו ובמתקניו ולעיין בספרי החשבונות שלו.

13. הקטנת תמיכה או ביטולה

א) המשרד רשאי להקטין או לבטל את התמיכה אם לא קיים הנתמך את כל דרישות המשרד בקשר לביצוע הפיקוח כאמור, אם לא קיים הנתמך את כל התנאים או ההתחייבויות בקשר למתן התמיכה, אם התברר כי הנתמך זכאי לקבל כספים או נכסים נוספים בגין הפעילות הנתמכת, אם התמיכה ניתנה על בסיס נתונים לא נכונים, אם הופחת תקציב התמיכה עקב מדיניות כלכלית או אם יש למשרד חשש סביר כי הנתמך פועל שלא על פי דין.

ב) החליט המשרד על הקטנת התמיכה או על ביטולה, ישיב הנתמך למשרד את התמיכה ששולמה לו ושהוחלט על ביטולה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית חשב כללי.

ג) המשרד רשאי יהיה לקזז חוב של הנתמך למשרד מסכום התמיכה לו הוא זכאי לפי נוהל זה, וכן רשאי הוא לקזז את סכום התמיכה שקיבל הנתמך לפי נוהל זה ושאותה הוא נדרש להשיב, מכל סכום אחר שאותו הוא זכאי לקבל מהמשרד.

ד) במקרה בו יתגלה כי שולמה תמיכה על בסיס דיווח כוזב, הנתמך ישיב את מלוא כספי התמיכה ששולמו לו, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית חשב כללי, ולא יהיה זכאי לקבל תמיכה כלשהי מהמשרד בכל נושא שלגביו יפרסם המשרד נוהל תמיכה במהלך השנתיים העוקבות.